

PARTICIPATION OF ROMA CHILDREN IN MATTERS AFFECTING THEM: SELECTED ANALYSES FROM THE STUDY ON CHILD PARTICIPATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

August, 2026

Introduction

The right of a child to freely express their views on all matters affecting them, and to have those views seriously considered, constitutes a fundamental child right and an important indicator of the inclusiveness of institutions and local communities (see Article 12 of the UN Convention on the Rights of the Child). For Roma children, the realization of this right is particularly important, as opportunities for participation are directly linked to the broader context of social inclusion, as well as issues related to access to information and the likelihood of discrimination.

This document presents a selected analysis of the findings from the “Study on Child Participation in Bosnia and Herzegovina” and aims to highlight the identified differences between the sample of Roma children and the other children within the study population. The study was conducted within the framework of the project “Connecting the Dots 2 – Improving Children’s Participation in Decision-Making to Enhance Child Rights and Democracy in BiH”, implemented by the Association “Naša djeca” Sarajevo and the World Vision BiH Foundation, with financial support from the European Union.

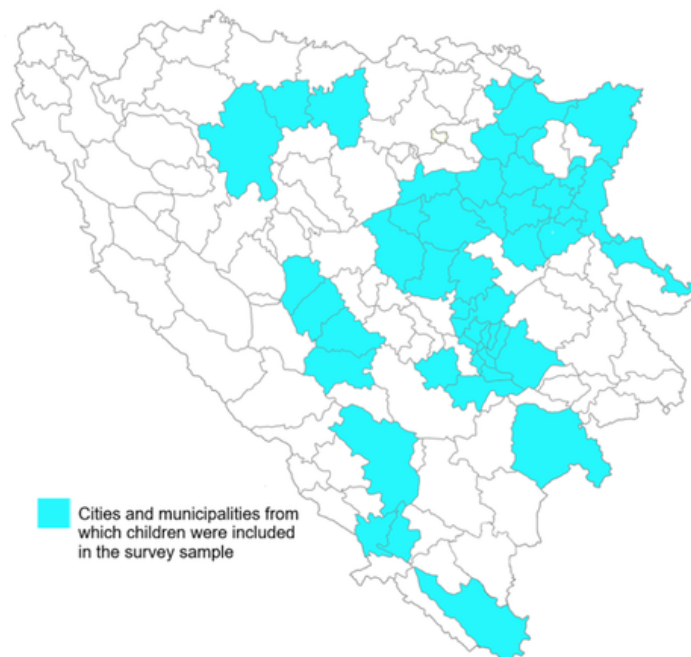
Methodological Framework of the Study

The study was based on a mixed-methods (qualitative and quantitative) methodological approach, which included document analysis, an online survey, focus group discussions, and semi-structured interviews with children, relevant local professionals, representatives of relevant higher-level institutions, and civil society organizations.

A total of 1,053 children from 41 municipalities/cities across BiH were consulted (see Illustration 1). The online questionnaire was completed by **844 children aged 15 to 17**, of whom **64 children (7.58%)** identified as members of the Roma national minority.

Due to the relatively small subsample of Roma children included in this study, as well as the sampling methods used (convenience and purposive sampling), the results should be interpreted at the level of the study sample and should not be generalized to the entire population of children in BiH. For full details on the study, the complete research report should be consulted.

Illustration 1. Geographic coverage by sampling local communities

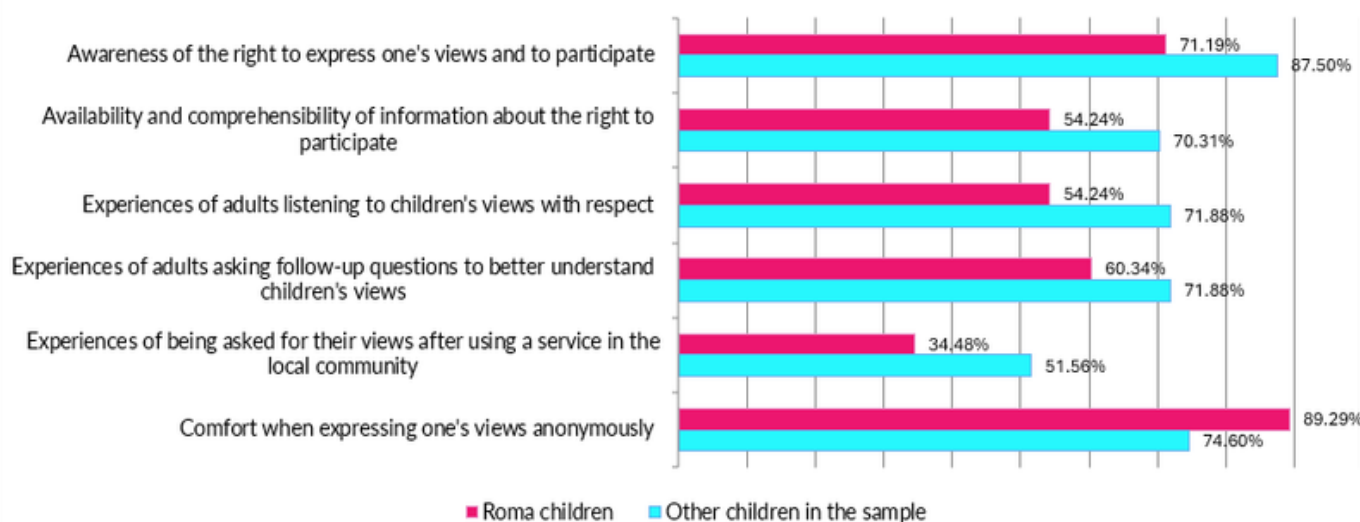
Key Research Findings

The study identified statistically significant differences between Roma children and other children in several important aspects of participation. Figure 1 provides a visual overview of the main differences.

Information on Participation Is Not Equally Accessible or Understandable to Roma Children

Roma children are statistically significantly less likely to report having access to understandable information about opportunities for participation ($p < 0.01$). Specifically, among the other children in the sample, slightly more than two thirds (70.31%) report that information about the right to participate is always or often clear and accessible, while fewer than one third (29.69%) state that such information is rarely or never accessible. This indicates that the formal availability of information alone is insufficient if the content and communication channels are not adapted to the experiences and needs of Roma children.

Figure 1. Differences in participation experiences between Roma children and other children in the sample (%)

Roma children are less likely to feel that adults listen to them respectfully

Roma children are statistically significantly less likely than other children to report that adults listen to them respectfully ($p < 0.05$) and ask follow-up questions to better understand their opinions ($p < 0.05$). While more than two-thirds of other children in the sample (71.88%) report that adults always listen to them respectfully when they express their views, slightly less than one third (28.12%) state that this happens rarely or never. Furthermore, two thirds of children (65.13%) report that adults always or often ask follow-up questions in order to better understand their opinions, while one third (34.86%) report that they experience this rarely or never.

Similar differences can also be observed in children's involvement in assessing the quality of services provided by local communities. Slightly more than half of children who are not Roma (51.56%) report that, after using a particular service, they were asked for their opinion, while almost half (48.44%) were not asked or could not recall whether this had occurred. **Roma children are statistically significantly less likely to report having been asked for their opinion after using a service in the local community ($p < 0.01$).**

In relation to the findings presented above, it is interesting to note that **Roma children reported statistically significantly higher levels of comfort with expressing their views anonymously** compared with other children ($p < 0.05$). Specifically, more than four-fifths of Roma children in the sample (89.29%) report that they always or often feel comfortable expressing their views anonymously.

Roma children have fewer opportunities to access formal spaces for participation

Among children who are not Roma, approximately one in six (17.55%) report being a member of a student council, while approximately one in four children, or 25.27%, are involved in a youth organization. In contrast, **Roma children participate at a statistically significantly lower rate in student councils (14.29%) and youth organizations (15.87%; $p < 0.05$).** This finding indicates that the mere formal existence of student councils and youth organizations does not ensure that these mechanisms are equally accessible to all children, nor that Roma children participate in them under equal conditions.

Conclusion

The research findings indicate that barriers to child participation in BiH exist at multiple levels and vary in intensity. However, the barriers affecting Roma children are considerably more pronounced: from access to understandable information and formal participation mechanisms, to the ways in which adults listen to them, ask follow-up questions, and seek feedback from them.

Therefore, the Roma children who participated in the study do not have an equal starting position in participation processes compared with other children. Lower levels of involvement in formal structures, limited access to understandable information, and the less frequent experience of being listened to attentively create a risk that the social inclusion of Roma people in BiH may be further weakened.

PARTICIPACIJA DJECE ROMSKE NACIONALNOSTI U STVARIMA KOJE IH SE TIČU: IZDOJENE ANALIZE IZ STUDIJE O UČEŠĆU DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Avugst, 2026

Uvod

Pravo djeteta da slobodno izrazi mišljenje o svim stvarima koje ga se tiču i da to mišljenje bude ozbiljno razmotreno predstavlja temeljno pravo djeteta i važan pokazatelj inkluzivnosti institucija i lokalnih zajednica (Vidjeti čl.12. UN Konvencije o pravima djeteta). Za djecu romske nacionalnosti ostvarivanje ovog prava je posebno značajno, jer se mogućnosti za participaciju direktno vežu uz širi kontekst društvene uključenosti, ali i pitanja pristupa informacijama, ali i vjerovatnoće za diskriminaciju.

Ovaj dokument predstavlja izdvojenu analizu nalaza iz „Studije o učešću djece u Bosni i Hercegovini“, a za cilj ima prikazivanje utvrđenih razlika između uzorka djece romske nacionalnosti i ostatka djece iz istraživačke populacije. Studija je povedena u okviru projekta „Povezivanje tačkaka 2 – Unapređenje učešća djece u donošenju odluka za poboljšana prava djeteta i demokratije u BiH“, implementovanog od strane Udruženja „Naša djeca“ Sarajevo i World Vision BH Fondacije, uz finansijsku podršku Evropske unije.

Metodološki okvir studije

Studija je zasnovana na kombinovanom (kvalitativnom i kvantitativnom) metodološkom pristupu, koji je obuhvatio analizu dokumenata, online anketu, fokus grupne diskusije i polustrukturisane intervju sa djecom, nadležnim lokalnim profesionalcima, predstavnicima relevantnih institucija sa višeg nivoa, i organizacijama civilnog društva. **Ukupno je konsultovano 1.053 djece, iz 41 opštine/grada u BiH** (Vidjeti ilustraciju 1). Online upitnik popunila su **844 djeteta uzrasta od 15 do 17 godina**, od kojih se **64 djece** (7.58%) izjasnilo kao pripadnik/ca romske nacionalne manjine.

Zbog relativno malog poduzorka kojeg su činila djeca romske nacionalnosti u ovoj studiji, kao i načina uzorkovanja (prigodno, namjerno), rezultate treba tumačiti na nivou uzorka istraživanja i ne treba ih generalizovati na cjelokupnu populaciju djece u BiH. Za sve detalje o studiji, potrebno je pročitati cjelokupni istraživački izvještaj.

Ilustracija 1. Geografska pokrivenost uzorkovanjem lok. zajednica

Ključni istraživački nalazi

Ovom studijom su utvrđene statistički značajne razlike između djece romske nacionalnosti i ostale djece u nekoliko važnih segmenata participacije. Grafikon 1 vizualno prikazuje osnovne razlike.

Informacije o participaciji nisu jednako dostupne i razumljive djeci romske nacionalnosti

Djeca romske nacionalnosti statistički značajno rjeđe navode da imaju pristup razumljivim informacijama o mogućnostima za participaciju ($p=0.01$). Naime, među ostalom djecom iz uzorka, nešto više od dvije trećine djece (70.31%) navodi da su informacije o pravu na participaciju uvijek ili često jasne i dostupne, dok manje od trećine (29.69%) ističe da su dostupne rijetko ili nikad. To pokazuje da formalna dostupnost informacija nije dovoljna ukoliko sadržaj i kanali komunikacije nisu prilagođeni iskustvima i potrebama djece romske nacionalnosti.

Grafikon 1. Razlike u percepciji participacije djece romske nacionalnosti i ostale djece iz uzorka (%)

Djeca romske nacionalnosti rjeđe budu saslušana sa poštovanjem od strane odraslih

Djeca romske nacionalnosti statistički značajno rjeđe od ostale djece doživljavaju da ih odrasli slušaju sa poštovanjem ($p < 0,05$) i postavljaju dodatna pitanja kako bi bolje razumjeli njihovo mišljenje ($p < 0,05$). Dok više od dvije trećine ostale djece iz uzorka (71,88%) navodi da ih odrasli slušaju sa poštovanjem kada izraze svoje mišljenje, nešto manje od jedne trećine (28,12%) ističe da se to dešava rijetko ili nikada. Također, dvije trećine djece (65,13%) navodi da odrasli uvijek ili često postavljaju dodatna pitanja kako bi bolje razumjeli njihovo mišljenje, dok jedna trećina 34,86% takvo iskustvo ima rijetko ili nikada.

Slične razlike uočavaju se i u uključivanju djece u procjenu usluga u lokalnoj zajednici. Nešto više od polovine djece koja nisu romske nacionalnosti (51,56%) navodi da su nakon korištenja određene usluge bila pitana za mišljenje, dok skoro polovina njih (48,44%) nije bila pitana ili se ne može sjetiti da se to dogodilo. **Djeca romske nacionalnosti statistički značajno rjeđe imaju iskustvo da ih se pita za mišljenje nakon korištenja usluge u lokalnoj zajednici ($p < 0,01$).**

Sa iznad navedenim nalazima zanimljivo je dovesti u vezu podatak da su **djeca romske nacionalnosti iskazala statistički značajno viši nivo ugodnosti dok anonimno izražavanju svoje mišljenje**, a u odnosu na ostalu djecu ($p < 0,05$). Naime, više od četiri petine djece iz poduzorka djece romske nacionalnosti (89,29%), navodi da im je uvijek ili često ugodno da svoje mišljenje izraze anonimno.

Djeca romske nacionalnosti imaju manje mogućnosti za pristup formalnim prostorima participacije

Među djecom koja nisu romske nacionalnosti, približno svako šesto dijete (17,55%) navodi da je član vijeća učenika, dok je približno svako četvrto dijete, odnosno 25,27%, uključeno u neku omladinsku organizaciju. Nasuprot tome, **djeca romske nacionalnosti u statistički značajno manjem procentu participiraju i u vijećima učenika (14,29%) i u omladinskim organizacijama (15,87%; $p < 0,05$).** Ovaj nalaz pokazuje da samo formalno postojanje vijeća učenika i omladinskih organizacija ne osigurava da ti mehanizmi budu jednako dostupni svoj djeci, niti da djeca romske nacionalnosti u njima učestvuju pod jednakim uslovima.

Zaključak

Istraživački nalazi pokazuju da prepreke za participaciju djece u BiH postoje na više nivoa, sa različitim intenzitetom uticaja. Ipak, prepreke za djecu romske nacionalnosti su značajno izraženije: od pristupa razumljivim informacijama i formalnim tijelima, do načina na koji odrasli slušaju, postavljaju pitanja i traže povratnu informaciju od njih. Dakle, djeca romske nacionalnosti, koja su bila uključena u istraživanje, nemaju jednaku početnu poziciju u procesima participacije kao ostala djeca. Manja uključenost u formalne strukture, otežan pristup razumljivim informacijama i rjeđe iskustvo pažljivog slušanja stvaraju rizik da se društvena uključenost Roma i Romkinja u BiH dodatno oslabi.